

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v
slovenski Istri

UMETNOSTNA ZGODOVINA

Izbirni predmet in matura (280 ur)

Učni načrt

Gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri
UMETNOSTNA ZGODOVINA (IS)
Izbirni predmet in matura (280 ur)
Učni načrt

Avtorji besedila:

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo, predsednica
dr. **Tine Germ**, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, član
Jasna Rojc, Gimnazija Nova Gorica, članica
Alenka Puschner, ŠCRM, Kamnik, članica

Prilagoditve UN za Gimnazijo z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri:

Lea Škerlič, Gimnazija Gian Rinaldo Carli, Koper
Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo

Recenzija:

doc. dr. **Rebeka Vidrih**, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
mag. **Marina Paoletić**, Ginnasio Antonio Sema

UČNI NAČRT temelji na učnem načrtu Umetnostna zgodovina (280 ur) za gimnazijske programe, ki je bil sprejet na 110. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 14. 2. 2008.

Pri posodabljanju učnega načrta je Komisija za posodabljanje učnega načrta za umetnostno zgodovino izhajala iz učnega načrta za umetnostno zgodovino iz leta 1998.

Jezikovni pregled: Tatjana Ličen

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**
Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Spletna izdaja
Ljubljana, 2020

Sprejeto na 205. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 20. 2. 2020.

Objava na spletni strani:

http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2020/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=18073603](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=18073603)

ISBN 978-961-03-0496-8 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA UMETNOSTNA ZGODOVINA.....	1
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA.....	2
3 UČNI CILJI IN VSEBINE	3
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI	25
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	26
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	27
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	29

1 OPREDELITEV PREDMETA UMETNOSTNA ZGODOVINA

Vodilna ideja predmeta: razumevanje likovne umetnosti, njenega razvoja in družbene vloge

Umetnostna zgodovina je humanistična veda, ki predstavlja zgodovino idej in družbenih dogajanj, izraženih v likovni umetnosti. Na pregleden in razumljiv način dijaka seznanja z enim najpomembnejših izrazov človekove ustvarjalnosti, s čimer bistveno prispeva k celovitemu umevanju človeka in ključne vloge umetniške ustvarjalnosti v civilizacijskem razvoju človeštva. Predmet oriše razvojno pot likovne umetnosti od prazgodovine do sodobnega trenutka, njen pomen in vpliv ter pri dijaku razvija kritičen odnos do likovnih stvaritev in oblikuje njegov čut za estetiko.

Dijaka usposablja za samostojno analizo likovnih del in jih v iskanje povezav z vzporednimi umetnostnimi pojavi (v književnosti, glasbi, gledališču, filmu itd.) in z različnimi področji znanosti. Vpeljati ga želi v dejavno doživljanje umetniških del, likovno izraženih idej, občutij in spoznanj, s čimer prispeva k njegovemu osebnemu zorenju in celoviti, humanistični vzgoji. Skozi izpovedovanje osebnih meril in pogledov na umetnostne dosežke in zgodovino umetnostna zgodovina dijaku omogoča veliko mero izražanja individualnosti ter ga spodbuja h kulturi dialoga in strpni kritičnosti.

Predmet umetnostna zgodovina je obenem temeljnega pomena za razumevanje narodne kulturne identitete ter vpetosti italijanske in slovenske umetnosti v evropski in svetovni okvir. Daje izhodišča za oblikovanje pozitivnega odnosa do umetniške ustvarjalnosti in umetnostne dediščine ter razvija zavest o soodgovornosti za njeno ohranitev.

Posebej velja opozoriti na interdisciplinarno naravo predmeta umetnostna zgodovina, ki v svojem jedru združuje pomembne segmente znanj številnih drugih ved. Sodobna umetnostna zgodovina je vedno bolj razumljena kot zgodovina idej, ki se izražajo v klasičnih likovnih in drugih vizualnih medijih. Področje umetnostnozgodovinskega raziskovanja se tako širi in vsestransko prepleta z drugimi predmetnimi področji in jih osvetli s svojega zornega kota.

Izbirni predmet umetnostna zgodovina je smiselno nadaljevanje in zaključek vertikalne zasnove predmeta umetnostna zgodovina, saj pogloblja, širi in utrjuje cilje in vsebine, ki jih predmet zastavlja v nižjih gimnazijskih letnikih in tudi že v osnovni šoli.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Umetnostna zgodovina:

- razvija zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti;
- oblikuje kritičen pogled na izbrana reprezentativna dela svetovne in slovenske umetnosti;
- usposablja za razumevanje in analizo umetniškega dela ter umevanje idejnih zasnov v umetnosti;
- razvija občutljivost za lepoto, doživljanje in vrednotenje umetnin in umetnostne dediščine;
- predstavlja povezavo in soodvisnost med ustvarjanjem, umetniškim delom in družbenim okoljem; spodbuja dijaka k zavedanju o vlogi vizualne kulture in estetske razsežnosti v sodobni družbi;
- krepi zavest o narodni umetnostni identiteti kot vrednoti v sodobnih globalizacijskih procesih;
- izostri občutljivost do stvaritev preteklosti in s tem za njihovo vrednotenje ter skrb, odgovornost in varovanje; razvija pozitiven odnos do domače ter tuje umetnostne in kulturne dediščine;
- vzbuja interes za različne oblike izražanja in navaja na strpnost ter kritično sprejemanje različnih stališč do umetnosti in na kulturo dialoga;
- razvija sposobnost besednega izražanja v opisovanju umetniških del in pojavov ter v utemeljevanju stališč, meril in pogledov na likovno umetnost;
- gradi kritičnost v vrednotenju likovne ustvarjalnosti in spodbuja lastno ustvarjalnost;
- uči pravilne uporabe različnih virov ter kritičnega iskanja in vrednotenja informacij; razvija sposobnost samostojnega učenja in oblikovanja zasnov.

3 UČNI CILJI IN VSEBINE

UČNI CILJI	UČNE VSEBINE
UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO	
UMETNOSTNA ZGODOVINA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamajo umetnostno zgodovino kot humanistično vedo; spoznajo področja dela; razumejo pojma umetnost in likovna umetnost; razvijajo zavest o širšem družbenem pomenu umetnosti; • razvijajo zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti; se seznanijo z raziskovalnimi metodami; • spoznajo kulturnozgodovinsko pogojenost likovne umetnosti in njeno povezanost z drugimi področji umetniške ustvarjalnosti; • razumejo vlogo umetnostne zgodovine pri oblikovanju celovitega kulturnega obzorja; • razumejo vlogo kulturne dediščine in pomen spomeniškega varstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • umetnostna zgodovina kot humanistična veda: področje dela in opredelitev osnovnih pojmov; povezave z drugimi humanističnimi vedami; • zgodovinski razvoj likovne umetnosti; metode raziskovanja oziroma temeljne discipline (ikonografija, stilistika, morfologija); povezanost likovne umetnosti z drugimi področji umetniške ustvarjalnosti; • vloga umetnostne zgodovine v razumevanju civilizacijskega razvoja človeške družbe in v oblikovanju sodobnega kulturnega obzorja; • vloga umetnostne zgodovine pri oblikovanju zavesti o vrednosti kulturne dediščine in pomen spomeniškega varstva.
TEMELJNE ZVRSTI LIKOVNEGA USTVARJANJA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo najpomembnejše slikarske, risarske, grafične in kiparske zvrsti in tehnike; vrednotijo vpliv materialov in tehnik na likovni izraz; • dojamajo funkcionalni in estetski pomen arhitekture; poznajo temeljne arhitekturne naloge; razumejo vlogo materiala in konstrukcije; razumejo vlogo in pomen urbanizma; • spoznajo vlogo in raznovrstnost umetne obrti; razlikujejo med umetniškim in industrijskim oblikovanjem; primerjajo umetno obrt in oblikovanje; • razlikujejo dokumentarno in umetniško fotografijo; vrednotijo njeno vlogo v modernem slikarstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> • slikarstvo in grafika: zvrsti, slikarske in risarske tehnike, grafične tehnike, mešane tehnike; materiali in postopki; • kiparstvo: zvrsti, kiparske tehnike in materiali; • arhitektura in urbanizem: funkcionalni in estetski pomen arhitekture; temeljne arhitekturne naloge; osnove arhitekturnega oblikovanja: materiali in konstrukcijske značilnosti; pomen in vloga urbanizma; • umetna obrt: značilnosti in najpomembnejše zvrsti; • oblikovanje: zvrsti in naloge; estetika in funkcionalizem v oblikovanju; • fotografija: zvrsti in naloge; povezave s slikarstvom.

ANALIZA LIKOVNEGA DELA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamajo temeljne zakonitosti likovne ustvarjalnosti; • se usposobijo za ikonografsko analizo in klasifikacijo; spoznajo pomen simbolov, atributov, personifikacij in alegorij; • prepoznajo prvine likovnega izražanja, razumejo zgradbo likovnega dela; poznajo perspektive; prepoznajo morfološke sloge; • prepoznajo zgodovinske sloge in njihove značilnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • opredelitev osnovnih značilnosti in zakonitosti likovne ustvarjalnosti; pristop k likovnemu delu; • vsebinska analiza: ikonografija in ikonologija; ikonografska analiza in klasifikacija; • oblikovna analiza: opredelitev prvin likovnega izražanja, kompozicije in perspektive; morfologija in morfološki slogi; • slogovna analiza: zgodovinska in regionalna pogojenost likovne ustvarjalnosti; zgodovinski slogi in njihove izrazne značilnosti.
PRAZGODOVINSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo ključne kulturnozgodovinske okoliščine, v katerih se je razvila prazgodovinska umetnost, in ovrednotijo njen pomen; spoznajo posamezna prazgodovinska obdobja 	<ul style="list-style-type: none"> • časovna in geografska opredelitev ter oris podnebnih razmer; pojav umetnosti v prazgodovini: kolektivno in individualno ustvarjanje; razvojne stopnje prazgodovinske umetnosti.
UMETNOST KAMENE DOBE Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine razvoja paleolitske in neolitske umetnosti; • razumejo razlike med naravnimi in umetnimi oblikami arhitekture; razumejo pomen kulturnih prostorov; analizirajo pogoje za nastanek prvih stalnih naselbin; spoznajo najstarejše oblike arhitekture in urbanizma ter osnovne tipe megalitske arhitekture; • spoznajo značilnosti kamenodobnega kiparstva; razumejo povezave z religioznimi predstavami in kulturnimi običaji; presojujejo vlogo ornamenta; • dojamajo vlogo poslikav v kulturnih jamah; opredelijo slikarske tehnike; odkrivajo motivne in vsebinske povezave kiparstva s slikarstvom. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer v starejši in mlajši kameni dobi; • arhitektura kot (pre)oblikovanje prostora glede na človekove potrebe; namembnost arhitekture: bivalni in kulturni prostori; konstrukcijske prvine arhitekture; najstarejše stalne naselbine; megalitska arhitektura in njena konstrukcijska načela; • kulturna narava kamenodobnega kiparstva; izkoriščanje naravnih oblik; značilni materiali, tehnike, oblike in motivi; pojav ornamenta; • slikarstvo kot polihromacija predmetov in kot dopolnitev kulturnega prostora (jame); tehnike in motivni svet, povezan z religioznim življenjem.

UMETNOST KOVINSKIH OBDOBIJ Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine, v katerih se je razvijala umetnost kovinskih obdobj in poznajo posamezna obdobja; dojamejo vlogo tehnologije pridobivanja in obdelave kovin; • seznanijo se z urbanističnim razvojem in z novimi tipi naselij oziroma bivalnih prostorov; • odkrijejo oblikovne možnosti, ki jih je spodbudila obdelava kovine; spoznajo navade krašenja uporabnih predmetov iz kovine in izdelovanja okrasnih predmetov. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; kronološki razvoj in glavne značilnosti posameznih kovinskih obdobj; sočasnost prazgodovinskih kultur s kulturami visokih civilizacij; • novi tipi naselij (kolišče, gradišče); značilne oblike grobne arhitekture in grobišč; • nadaljevanje tradicije kiparstva v glini, pojav in obdelava kovin; novi tipi predmetov (kovano orodje in orožje); nova vloga kovine v družbi; krašenje uporabnih predmetov iz kovine in uporaba kovine za izdelavo okrasnih predmetov; situlska umetnost.
UMETNOST STAREGA VEKA – UMETNOST STARIH CIVILIZACIJ Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj kulture in umetnosti v okviru prvih velikih civilizacij; razvijejo zavest o vlogi umetnosti v starih civilizacijah; spoznajo umetnost glavnih staroveških civilizacij. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer: razvoj starih visokih civilizacij; vpliv državnih, verskih in drugih družbenih interesov pri izoblikovanju umetnosti v starih civilizacijah.
MEZOPOTAMSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj mezopotamske umetnosti; spoznajo razvojne stopnje mezopotamske umetnosti; • poznajo osnovne tipe mezopotamske arhitekture in analizirajo njihovo družbeno vlogo; • spoznavajo značilne oblike kiparskih spomenikov, materialov in tehnik; presojujejo pomen vladarskih upodobitev; • prepoznavajo slikarske tehnike in odkrivajo ikonografske značilnosti slikarskih upodobitev. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; razvojne stopnje mezopotamske umetnosti (sumerska, babilonska, asirska); • pomen arhitekture in urbanizma v okviru mezopotamske družbe; značilnosti posvetne in sakralne arhitekture; glavni arhitekturni tipi; • značilne oblike kiparstva; religiozni značaj kiparstva; upodobitev vladarja kot kultni in propagandni objekt; • poslikave uporabnih predmetov in okraševanje arhitekturnih delov; religiozna motivika.
EGIPČANSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj egipčanske umetnosti; spoznajo razvojne stopnje egipčanske umetnosti; • razvijajo zavest o vlogi urbanizma in arhitekture 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; kronološka razdelitev egipčanske zgodovine; • značilne urbanistične oblike (mesto in

<p>v egipčanski kulturi; spoznajo razvoj, oblike in funkcijo grobne in tempeljske arhitekture;</p> <ul style="list-style-type: none"> • razumejo vlogo značilnih oblik kiparstva; odkrivajo vlogo egipčanskega kanona pri upodabljanju človeške figure; • dojamejo obredni in mitološki pomen poslikav svetišč in grobnih prostorov, poznajo kompozicijska pravila egipčanskega slikarstva. 	<p>mesto mrtvih); pomen razvoj in oblike značilnih arhitekturnih tipov (grobniča, svetišče, bivalna arhitektura);</p> <ul style="list-style-type: none"> • značilne kiparske naloge, zvrsti in tehnike; funkcijske razlike med monumentalno in malo plastiko; religiozni in vladarskopropagandno naravo kiparstva; egipčanski kanon pri upodabljanju človeške figure; • poslikave svetišč in grobnic; obredna in mitološka motivika slikarstva; oblikovne značilnosti egipčanskega slikarstva.
<p>UMETNOST STAREGA VEKA – ANTIČNA UMETNOST</p>	
<p>Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • prepoznavajo pobude oblikovanja novih civilizacij; antične civilizacije povežejo z značilnostmi sredozemskega prostora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sredozemlje kot središče antične umetnosti; stare civilizacije kot izhodišče za razvoj antične umetnosti.
<p>KRETSKA UMETNOST</p>	
<p>Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj kulture na Kreti; spoznajo glavni obdobji minojske umetnosti; • analizirajo konstrukcijske in organizacijske značilnosti kretskih palač; • prepoznavajo značilne kiparske oblike in materiale; dojamejo simboliko in religiozno naravo kiparstva • spoznajo glavne motive in oblike kretskega slikarstva; dojamejo simboliko in religiozno naravo slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; kronološki razvoj kulture na Kreti ; • arhitektura palač: struktura, način gradnje in likovna oprema; • religiozna narava kretskega kiparstva in simbolične upodobitve; oblikovne značilnosti; • stensko in vazno slikarstvo: oblikovne značilnosti, motivni svet in simbolična vloga.
<p>MIKENSKA UMETNOST</p>	
<p>Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj mikenske kulture; opredelijo obdobje mikenske umetnosti; • presojujejo pomen utrjenega mesta; spoznajo megaron in njegovo vlogo v razvoju grškega svetišča; • spoznavajo osnovne oblike kiparstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; • mikenska arhitektura: zasnova utrjenega mesta, tipi objektov, struktura in način gradnje; pomen megarona za razvoj grškega svetišča; • kiparsko oblikovani zlatarski izdelki.
<p>GRŠKA UMETNOST</p>	
<p>Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj grške umetnosti; opredelijo geografski položaj in kronološki razvoj. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; kronološka razdelitev grške umetnosti.

PREDARHAJSKA IN ARHAJSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj arhajske umetnosti; odkrivajo povezave med arhajske umetnostjo in umetnostjo drugih sredozemskih civilizacij; • analizirajo vlogo grškega svetišča; poiščejo temelje za njegov razvoj; prepoznajo tipe svetišč in značilnosti stebrih redov; • dojemajo religiozno naravo grškega kiparstva; spoznajo značilne tipe oble plastike in mitološke prizore na arhitekturni plastiki; • prepoznajo osnovne oblike keramičnih posod; razumejo razvoj vaznega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; vpetost v širši kulturni in civilizacijski prostor Sredozemlja; • arhitekturni razvoj, struktura in organizacija grškega svetišča; tipi svetišč; značilnosti stebrih redov; • religiozna narava kiparstva; značilni tipi monumentalne oble plastike in pomen reliefa v arhitekturi; arhajski kanon pri upodabljanju človeškega telesa; mitološka motivika; • slogovni razvoj vaznega slikarstva; osnovne oblike keramičnih posod.
KLASIČNA UMETNOST Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj klasične umetnosti; • spoznavajo nadaljnji razvoj grškega svetišča; spoznajo značilne stavbe grškega mesta; dojemajo pomen akropole in agore v okviru grškega mesta; • odkrivajo nov odnos do človeškega telesa; spoznajo klasični kanon; razumejo načela kontraposta; prepoznavajo nove ikonografske motive; • spoznajo nadaljnji razvoj vaznega slikarstva; vrednotijo dosežke monumentalnega slikarstva ob ohranjenih rimskih kopijah. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; • razvoj arhitekturne teorije; nadaljnji razvoj svetišča in oblikovanje značilnih stavbnih tipov posvetne arhitekture; razvoj urbanizma: pomen akropole in agore; • nova stremjenja v razvoju kiparstva: novi ikonografski motivi in sprememba odnosa do človeške podobe; klasični kanon in kontrapost; • nadaljnji razvoj vaznega slikarstva; dela grškega monumentalnega slikarstva v rimskih kopijah.
HELENISTIČNA UMETNOST Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj helenistične umetnosti; opredelijo pojem helenizem; razvijejo zavest o pomenu helenizma za razvoj rimske kulture; • predstavijo osnovne značilnosti helenističnega urbanizma in arhitekture; • odkrivajo značilnosti helenističnega kiparstva; razumejo vlogo kiparskih del pri čaščenju vladarja; spoznajo nove motive; ovrednotijo pomen žanra; • odkrivajo in presojajo dela helenističnega monumentalnega slikarstva v rimskih kopijah. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; kulturna središča helenizma in prevzemanje azijskih in egipčanskih prvin; časovni okvir helenistične umetnosti in njeno nadaljevanje v okviru rimske in poznejše evropske umetnosti; umetnost kot sredstvo za uveljavljanje oblasti posameznih vladarjev in pomena države; • značilnosti helenistične arhitekture in urbanizma; • obla plastika in relief: helenistični lepotni kanon; veliki sklopi, ki slavijo vladarjevo osebo; vdor novih ikonografskih prvin in

	<p>motivov iz drugih religij, uveljavitev portreta in žanra;</p> <ul style="list-style-type: none"> • helenistično slikarstvo v rimskih kopijah.
<p>ETRUSČANSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj etruščanske umetnosti; • analizirajo značilnosti zasnove etruščanskega mesta; dojemajo pomen arhitekture in urbanizma za razvoj rimskega urbanizma in arhitekture; • prepoznajo materiale in kiparske tehnike; razvijajo zavest o religiozni vlogi etruščanske plastike; odkrivajo vlogo in pomen portretnih upodobitev; • spoznajo vsebinske in slogovne značilnosti etruščanskega slikarstva; odkrivajo vlogo poslikav v grobnih prostorih. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; prazgodovinska tradicija in vpliv drugih antičnih kultur na razvoj etruščanske umetnosti; • urbanizem etruščanskega mesta; nekropola kot bivališče mrtvih; značilni objekti in arhitekturni tipi; etruščanski prispevek k razvoju rimske umetnosti; • plastika v glini in v kovini: religiozna in kulturna narava kiparstva; značilnosti etruščanskega portreta; • stensko slikarstvo v grobnih prostorih; religiozni in žanrski motivi.
<p>RIMSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za razvoj rimske umetnosti; dojemajo geografske razsežnosti rimske kulture; poznajo kronološki razvoj rimske umetnosti; • razvijajo zavest o pomenu arhitekture in urbanizma v okviru rimske države; spoznajo tehnološke novosti gradnje; presojujejo razlike med javnimi in zasebnimi stavbami; odkrivajo značilnosti posameznih stavbnih tipov; spoznajo Vitruvija oziroma njegovo delo; • se spoznavajo z vlogo reliefnih upodobitev v rimskem kiparstvu; razumejo pomen alegoričnih upodobitev v okviru državne propagande; razumejo pomen portreta v rimski družbi; • prepoznajo slikarske tehnike; analizirajo motive; se seznanijo z začetki razvoja knjižnega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; vpliv grške in etruščanske kulture na rimsko; • rimski urbanizem; novosti v gradbeništvu (materiali in tehnologije); razvoj rimskih svetišč; značilni tipi posvetne arhitekture in razlike med javnimi in zasebnimi stavbami; Vitruvij kot teoretik arhitekture; • reliefne upodobitve na slavolokih, stebrih, sarkofagih in oltarjih; realistične in alegorične teme; razvoj oble plastike; portret kot spominska dolžnost in povečevanje posameznika; • stensko slikarstvo: talni in stenski mozaiki ter primeri pompejanskega slikarstva; tabelno slikarstvo; knjižno slikarstvo; mitološki motivi, groteskni in žanrski prizori, tihožitje, pejzaž in portret.
<p>RIMSKA UMETNOST NA OBMOČJU DANAŠNJE SLOVENIJE IN ISTRE Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmere za nastanek ter razvoj rimske umetnosti na ozemlju današnje Slovenije in Istre; • poznajo rimska mesta in njihov ustroj; predstavijo rimske nekropole na omenjenih 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer (življenje v rimskih provincah); • rimska mesta, vojaški tabori in nekropole na ozemlju današnje Slovenije in v Istri; sakralna in posvetna

<p>območjih</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovrednotijo najpomembnejše ohranjene primere kiparstva iz obdobja Rima; • odkrivajo ohranjene fragmente stenskega slikarstva. 	<p>arhitektura;</p> <ul style="list-style-type: none"> • portretna plastika; kiparstvo religiozne oziroma kultne narave (nagrobniki in okras mitrejev); • slikarstvo rimske antike.
<p>UMETNOST SREDNJEGA VEKA</p>	
<p>STAROKRŠČANSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine, v katerih se je razvila zgodnjekrščanska umetnost; odkrivajo njene slogovne in vsebinske značilnosti; • se seznanijo s temeljnimi tipi krščanskih kulturnih stavb; dojamajo pomen liturgije za oblikovanje arhitekture; • odkrivajo vlogo in nove naloge kiparstva; prepoznajo slogovne značilnosti, motivni pomen in simbolično vrednost kiparskih upodobitev; • prepoznajo osnovne zvrsti zgodnjekrščanskega slikarstva; razumejo temeljne ikonografske in slogovne značilnosti; razvijajo zavest o simbolični pomenljivosti podob. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti zgodnjekrščanske umetnosti; • krščanske kultne stavbe: značilnosti centralne in longitudinalne arhitekture; vpliv rimskih stavbnih tipov in krščanske liturgije na oblikovanje arhitekture; • liturgično pogojene kiparske naloge; uveljavljanje novih estetskih meril; najznačilnejši ikonografski motivi in simboli; • vloga katakomb v umetnosti prvih kristjanov in katakombno slikarstvo; mozaična dekoracija krščanskih kulturnih stavb; knjižno slikarstvo; nov slikarski izraz in najpogostejše ikonografske teme in simboli.
<p>BIZANTINSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine razvoja bizantinske kulture in umetnosti; spoznajo slogovne in vsebinske značilnosti; odkrivajo vpliv bizantinske umetnosti na umetnost Zahoda; • analizirajo zakonitosti kupolne gradnje; razvijajo zavest o simbolni vrednosti stavbnih členov; • prepoznajo slogovne in ikonografske značilnosti slonokoščene plastike; • odkrivajo različna področja in tehnike bizantinskega slikarstva; razumejo vpliv liturgije na poslikavo bizantinskih cerkva; razvijajo zavest o vlogi antične dediščine. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer; bizantinsko cesarstvo kot dedič antične kulture in umetnosti; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti bizantinske umetnosti; oris razvoja od zgodnjebizantinske umetnosti do propada bizantinskega cesarstva; vpliv bizantinske umetnosti na zahodnoevropsko umetnost, umetnost Balkana in Vzhodne Evrope; • razvoj monumentalne centralne arhitekture; eno- in večkupolne stavbe; urbanizem in utrdvena arhitektura; simbolika stavbnih členov; • slonokoščena plastika – slog in ikonografija; • razvoj stenskega, tabelnega oziroma

	<p>ikonskega in knjižnega slikarstva; slogovne in vsebinske značilnosti; liturgična pogojenost slikarstva v bizantinskem slikarstvu.</p>
<p>UMETNOST V OBDOBJU PRESELJEVANJA LJUDSTEV Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine, v katerih se je rojevala umetnost preseljujočih se ljudstev; se seznanijo z novimi umetnostnimi središči; • spoznajo osnovne arhitekturne tipe in odkrivajo vplive antične stavbne dediščine; • dojemajo ključne naloge kiparstva; prepoznajo značilne vzorce in načine dekoracije; • analizirajo slogovne značilnosti knjižnega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovinsko dogajanje v Zahodni Evropi in stapljanje antične oziroma starokrščanske dediščine z umetnostno tradicijo germanskih plemen; izoblikovanje novih umetnostnih središč in področij; • osnovni tipi lesenih in zidanih stavb; vplivi antičnega stavbarstva (kamnita sakralna arhitektura); • plastična dekoracija umetnoobrnih izdelkov; značilna ornamentika in uporaba poldragih kamnov in emajla; • knjižno slikarstvo (insularni rokopisi); značilnosti anglosaško-irskega slikarstva.
<p>KAROLINŠKA IN OTONSKA UMETNOST Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine, v katerih se je rodila karolinška država; dojemajo idejo o obnovi rimskega cesarstva oziroma idejo o večnem Rimu; razumejo kulturni pojav karolinške renesanse; • odkrivajo nove stavbne tipe; • spoznajo temeljne kiparske naloge karolinškega obdobja; analizirajo slogovne značilnosti karolinškega in otonskega kiparstva; • opredelijo in razlikujejo slogovne značilnosti karolinškega in otonskega slikarstva; presojujejo vlogo antičnih prvin in bizantinskega vpliva; seznanijo se z novimi ikonografskimi motivi; razvijejo zavest o vodilni vlogi knjižne iluminacije v slikarstvu tega obdobja. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih okoliščin: karolinška država in nemško cesarstvo pod Otoni; Evropa kot enoten kulturni prostor; obujanje antične kulture in umetnosti, odprtost za bizantinske vplive; • izoblikovanje monumentalne sakralne arhitekture; razvoj bazilike z dvojnim korom, dvostolpnim zahodnim pročeljem in kripto; razvoj samostanske arhitekture; • slonokoščena in bronasta plastika ter zlatarski izdelki; pojav monumentalne lesene plastike; ikonografske in slogovne značilnosti karolinškega in otonskega kiparstva; • razcvet knjižnega slikarstva: dvorna šola Karla Velikega in druge samostanske šole; dediščina antike in vpliv sočasnega bizantinskega slikarstva; slogovna razpetost med stilizacijo in naturalizmom; novi ikonografski motivi.
<p>STAROKRŠČANSKA UMETNOST IN UMETNOST ZGODNJEGA SREDNJEGA VEKA NA SLOVENSKEM, V ITALIJI IN ISTR Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dojemajo razmere ob uveljavitvi krščanstva in 	<ul style="list-style-type: none"> • uveljavitev krščanstva na ozemlju

<p>razumejo okoliščine, ki so se oblikovale ob preseljevanju narodov;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovrednotijo vpliv krščanske vere na razvoj umetnosti in vlogo preseljujočih se narodov; • analizirajo in ovrednotijo umetnostne spomenike zgodnjega srednjega veka. 	<p>današnje Slovenije, Italije in Istre; vloga preseljujočih se narodov in zaton antične civilizacije;</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstavitev ostankov krščanskih središč oziroma kulturnih kompleksov; • višinske postojanke in njihovi sakralni objekti; kiparski okras.
<p>ROMANIKA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske okoliščine razvoja romanske umetnosti; dojamajo vlogo križarskih vojn, meniških redov in romarskih poti v umetnosti visokega srednjega veka; razlikujejo skupne prvine in nacionalne oziroma regionalne posebnosti sloga; • poznajo splošne značilnosti romanskega sloga v arhitekturi in odkrivajo slogovne posebnosti nemške, francoske in italijanske romanske arhitekture; razumejo posebnosti sakralne in posvetne arhitekture; spoznajo temeljna načela srednjeveškega urbanizma; • odkrivajo in analizirajo slogovne značilnosti romanskega kiparstva; razumejo vlogo kiparskega okrasa v sakralni arhitekturi; odkrivajo glavne naloge oble plastike; poznajo in prepoznajo najpomembnejše ikonografske motive; • analizirajo slogovne značilnosti romanskega slikarstva; odkrivajo naraščajoč pomen freske; razumejo razvoj romanskega slikarstva in vloge, ki jo je pri tem odigrala bizantinska umetnost; • razumejo srednjeveško tipologijo. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih okoliščin) od druge polovice 11. do začetka 13. stoletja: pomen križarskih vojn, fevdalnih redov in romarskih poti za podobo Evrope; nastanek novih umetnostnih središč; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti romanske umetnosti; • splošne slogovne značilnosti romanske arhitekture; razvoj romanske bazilike; samostanska in romarska arhitektura; razvoj profane (posvetne) arhitekture; srednjeveška mestna zasnova in urbanistične značilnosti; regionalne posebnosti nemške, italijanske in francoske romanske arhitekture; • slogovne značilnosti romanskega kiparstva; kiparstvo kot sestavni del arhitekture (vloga reliefa); obla plastika; najznačilnejši ikonografski motivi; • splošne slogovne značilnosti romanskega slikarstva; stensko slikarstvo; knjižno slikarstvo; vpliv bizantinske umetnosti na romansko slikarstvo; najpomembnejši ikonografski motivi in tipološka zasnova slikarskih programov.
<p>ROMANIKA NA SLOVENSKEM IN V ISTRI Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo kulturnozgodovinske okoliščine razvoja romanske umetnosti na Slovenskem in v Istri; • odkrivajo skupne prvine romanskega sloga in regionalne posebnosti romanike na Slovenskem in v Istri; • analizirajo in primerjajo najpomembnejših spomenike romanske arhitekture na Slovenskem in v Istri; • razumejo značilnosti romanskega kiparstva 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih okoliščin: slovenski in istrski prostor od druge polovice 11. do začetka 13.st; pomen plemiških rodbin in Cerkve, vpliv meniških redov; • značilnosti in primeri romanske sakralne arhitekture; profana arhitektura (gradovi); • slogovne in ikonografske značilnosti kiparstva; • knjižno slikarstvo; stiški skriptorij.

<p>na Slovenskem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zavedajo se pomena rokopisnega slikarstva. 	
<p>GOTIKA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo kulturnozgodovinske dejavnike, ki so vplivali na razvoj gotske umetnosti; prepoznajo splošne značilnosti gotskega sloga in dojamejo gotiko kot slog dežel oz. pokrajin; • spoznajo razvoj gotske arhitekture in razvijajo zavest o regionalnih slogih; razumejo fenomen gotske katedrale kot celostne umetnine; se seznanijo z bistvenimi značilnostmi profane arhitekture; • odkrivajo razvoj katedralne plastike in njeno osvobajanje iz podrejenosti arhitekturnemu okviru; razumejo slogovni razvoj od zgodnje do pozne gotike; odkrivajo osrednje kiparske naloge; poznajo slogovne značilnosti mednarodne dvorske gotike; spoznajo vodilne ikonografske motive; • poznajo slogovne značilnosti in razumejo razvoj gotskega slikarstva ter vlogo različnih zvrsti; odkrivajo temeljne poteze mednarodne gotike v slikarskih medijih; analizirajo razvoj italijanskega gotskega slikarstva; spoznajo nove ikonografske motive. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih značilnosti poznega srednjega veka: gospodarski razcvet, krepitev trgovine, okrepljena vloga mest in razvoj meščanstva, vloga viteške kulture, pojav pridigarskih redov, razvoj šolstva in znanosti; splošne značilnosti in oris razvoja gotskega sloga; gotika kot nacionalni in regionalni slog; • oris razvoja gotske arhitekture od srede 12. do konca 15. stoletja; nacionalna oziroma regionalna pogojenost sloga; pomen gotske katedrale, njene značilnosti in razvoj; arhitektura pridigarskih redov; profana arhitektura in njen razvoj; • katedralna plastika: podrejenost kiparstva arhitekturi in njegovo osvobajanje od arhitekturnega okvira; prostostoječa plastika, oltarji in miniatura plastika; slogovne značilnosti kiparstva (naturalizem); kiparstvo internacionalnega dvorskega sloga; gotski realizem; poznogotski barok; novi ikonografski motivi in ikonografija katedralne plastike; • vitraj, stensko, tabelno in knjižno slikarstvo: splošne slogovne značilnosti; posebnosti italijanskega gotskega slikarstva; mednarodni dvorski slog; gotski realizem; novi ikonografski motive.
<p>GOTIKA NA SLOVENSKEM IN V ISTRICI Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo kulturnozgodovinske dejavnike razvoja gotske umetnosti na Slovenskem in v Istri; • analizirajo splošne značilnosti in regionalne posebnosti gotike na Slovenskem in v Istri; • poznajo, opredelijo in ovrednotijo najpomembnejše spomenike gotske arhitekture; • odkrivajo značilnosti zgodnje- in visokogotskega kiparstva; dojamejo vpetost slovenske umetnosti okoli leta 1400 v mednarodne umetnostne tokove; • razumejo razvoj in ikonografske posebnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih značilnosti poznega srednjega veka na Slovenskem in v Istri: okrepljena vloga mest, vloga plemiških rodbin, pojav pridigarskih redov; gotika kot nacionalni in regionalni slog; • značilni tipi in primeri gotskih cerkva na Slovenskem in v Istri; • zgodnje-, visoko- in poznogotsko kiparstvo na Slovenskem in v Istri; mednarodni gotski slog in vpliv češke gotike, poznogotski barok; najbolj priljubljeni ikonografski motivi; • razvoj gotskega slikarstva do prehoda v

<p>gotskega slikarstva na Slovenskem in v Istri;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizirajo spomenike vseh slikarskih zvrsti. 	<p>renesanso; poglobitni mojstri in njihove delavnice; značilni ikonografski motivi in kranjski prezbitarij.</p>
<p>UMETNOST NOVEGA VEKA</p>	
<p>RENESANSA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo družbenozgodovinske okoliščine, ki so omogočile razvoj renesančne umetnosti; spoznajo vodilna umetniška središča in nove umetniške tehnike; razvijajo zavest o pomenu renesančnega humanizma za vrednotenje človeka. 	<ul style="list-style-type: none"> • družbene razmere v Evropi 15. in 16. stoletja: razcvet mestnih držav; vodilna središča renesančne umetnosti; kulturni razcvet; renesančni humanizem: novo vrednotenje človeka in umetnika; iznajdba tiska; uveljavitev novih umetnostnih zvrsti in tehnik.
<p>ZGODNJA RENESANSA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamejo raznovrstnost kulturnozgodovinskih izhodišč renesanse v Italiji in na Nizozemskem; primerjajo ključne značilnosti nizozemske in italijanske zgodnjerenesančne umetnosti; • odkrijejo značilnosti staronizozemskega slikarstva; primerjajo značilnosti severnjaškega in italijanskega slikarstva zgodnje renesanse; • spoznajo novosti, ki jih vpelje slikarstvo zgodnje renesanse; spoznajo osrednje ikonografske motive; • razvijajo zavest o vplivnosti antičnega kiparstva; prepoznajo in analizirajo slogovne značilnosti in estetska načela renesančnega kiparstva; poznajo osrednje kiparske naloge; • analizirajo arhitekturne prvine, ki jih je renesansa povzela po antiki; poznajo slogovne poteze in značilnosti novega estetskega kanona; se seznanijo z osnovami renesančnega urbanizma. 	<ul style="list-style-type: none"> • približno sočasen nastop renesanse v Italiji in severno od Alp (Nizozemska), toda različna kulturnozgodovinska izhodišča; značilnosti severnjaške in italijanske zgodnjerenesančne umetnosti; • značilnosti staronizozemskega slikarstva: pomen oljnega slikarstva, zanimanje za atmosfersko perspektivo, vsebinske posebnosti; • italijansko slikarstvo: novosti v oblikovanju človeške figure in v kompoziciji, razvoj perspektive in oblikovanja slikarskega prostora; najpomembnejši ikonografski motivi; • italijansko kiparstvo: vpliv antičnega kiparstva, raziskovanje realizma, študij anatomije, iskanje idealne lepote in uveljavljanje novega estetskega kanona; upoštevanje zakonitosti centralne perspektive v reliefnih kompozicijah; osrednje kiparske naloge; • italijanska arhitektura: obujanje antične tradicije; slogovne značilnosti in nov estetski kanon; novi urbanistični principi; razvoj arhitekturne teorije.

VISOKA RENESANSA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamajo vlogo italijanske umetnosti v obdobju visoke renesanse; razumejo novo zasnovo umetnika genija; odkrivajo vpliv Italije na razvoj renesančne umetnosti severno od Alp; • prepoznajo in analizirajo značilnosti visokorenesančne arhitekture; • predstavijo osrednje kiparske naloge in njihov razvoj v visoki renesansi; • spoznajo slogovne in vsebinske značilnosti visokorenesančnega slikarstva; odkrivajo posebnosti florentinskega, beneškega in rimskega slikarstva; • poznajo značilnosti nizozemskega in nemškega slikarstva; odkrivajo vsebinske posebnosti severnjaškega slikarstva; primerjajo značilnosti severnjaškega in italijanskega visokorenesančnega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • vodilna vloga Italije v umetnosti visoke renesanse; nov status umetnika kot genija; vpliv Italije na umetnost severno od Alp; • italijanska arhitektura: nadaljevanje in nadgradnja načel zgodnje renesanse; slogovne značilnosti visoke renesanse; raziskovanje antične arhitekture in njen vpliv na renesančne arhitekture; • italijansko kiparstvo: osrednje kiparske naloge in njihov razvoj v visoki renesansi; okrepljen vpliv arheoloških najdb; • italijansko slikarstvo: slogovne in vsebinske značilnosti slikarstva visoke renesanse; posebnosti treh velikih slikarskih središč; osebne izrazne značilnosti velikanov visoke renesanse; • slikarstvo severno od Alp: značilnosti nizozemskega in nemškega slikarstva v obdobju visoke renesanse; severnjaški estetski ideal; severnjaški naturalizem in zanimanje za fantastično; razvoj renesančne grafike.
POZNA RENESANSA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zavest o heterogeni podobi pozne renesanse; prepoznajo značilnosti manierizma kot značilnosti prevladujočega sloga; • spoznajo in razlikujejo značilnosti palladijskega klasicizma in manieristične arhitekture; • odkrivajo slogovne značilnosti manierističnega kiparstva; • analizirajo oblikovne in vsebinske novosti v slikarstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer: politična, verska in intelektualna kriza v Evropi; heterogenost umetniškega ustvarjanja: nadaljevanje visoke renesanse, manierizem, poznorenesančni klasicizem; intelektualizacija umetniške ustvarjalnosti; • nadaljevanje in nadgradnja klasične tradicije visoke renesanse v arhitekturi: palladijski klasicizem in njegov pomen za razvoj arhitekture v Zahodni Evropi; iskanje novih, neklasičnih arhitekturnih rešitev: manieristična arhitektura; • manierizem kot prevladujoči slogovni izraz v kiparstvu pozne renesanse; slogovne značilnosti manierističnega kiparstva; manierizem v umetni obrti; • prevlada manierističnih slogovnih prvin v slikarstvu pozne renesanse; oblikovne in vsebinske novosti manierističnega slikarstva.

RENEŠANSA NA SLOVENSKEM IN V ISTRI Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • predstavijo družbenozgodovinske razmere v 16. stoletju in dejavnike razvoja renesančne umetnosti; • razumejo regionalno pogojenost renesančne arhitekture na Slovenskem in v Istri; seznanijo se s ključnimi tipi posvetne arhitekture in z renesančnimi prvini v sakralni arhitekturi; • odkrivajo značilnosti renesančnega kiparstva na Slovenskem in v Istri; • razumejo posebnosti slovenskega renesančnega slikarstva, vpetega med tradicijo gotike in zgodnji barok; zavedajo se pomena tiskov; spoznajo beneško slikarstvo v Istri. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer, ki so spodbudile razvoj umetnosti na območju Slovenije in Istre v 16. stoletju; razvoj sloga: ohranjanje gotskih značilnosti in postopna uveljavitev vplivov severa in Italije • najpomembnejši tipi posvetne arhitekture in renesančne prvine v sakralni arhitekturi; • slogovne in ikonografske značilnosti renesančne plastike na Slovenskem in v Istri in primeri; • italijanski in severnjaški vplivi v slovenskem renesančnem slikarstvu; pomen renesančnih ilustriranih tiskov; pomen beneškega slikarstva v Istri.
BAROK Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • predstavijo razmere, ki so vplivale na razvoj baročne umetnosti; odkrivajo njene geografske in časovne razsežnosti; spoznajo glavne značilnosti baročne umetnosti v različnih deželah; • spoznajo novosti baročne arhitekture; odkrivajo značilnosti sakralne arhitekture; spoznajo rimski barok in njegov vpliv na arhitekturo severno od Alp; dojamejo politično in propagandno vlogo baročnega dvorca; odkrijejo novo razmerje med naravo in arhitekturo; • presojujejo značilnosti baročnega kiparstva; odkrivajo pomen kiparske opreme v okviru arhitekture; spoznajo zvrsti in vlogo oblikovanja; • spoznajo in analizirajo splošne značilnosti slikarstva posameznih evropskih dežel; presojujejo novo vlogo in pomen svetlobe, razumejo razvoj italijanskega iluzionističnega slikarstva; spoznajo značilnosti španskega in italijanskega baročnega slikarstva; odkrivajo razlike med flamskim in holandskim slikarstvom in vzroke zanje; razumejo vlogo slikarskih akademij. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer: absolutizem in verska obnova Katoliške cerkve; središča baročne ustvarjalnosti; raznovrstnost baročne umetnosti in razlike v umetnosti posameznih dežel; preseganje meja posameznih zvrsti likovne umetnosti in pomen celostne umetnine; • rimska baročna arhitektura kot znak papeške moči in protireformacije; Il Gesù kot prototip jezuitske cerkvene arhitekture; dvorec kot politična propaganda absolutističnega vladarja; baročni park: podreditev narave v okviru arhitekture; vpliv italijanskega baroka na razvoj baročne arhitekture severno od Alp; • arhitekturna plastika in oprema; samostojna plastika in kiparska oprema vodnjakov; umetnoobrtni izdelki in njihova vloga v okviru celostne umetnine; slogovne in ikonografske novosti; • baročno slikarstvo: slogovne značilnosti in tehnične novosti; vloga slikarskih akademij; iluzionistično slikarstvo; ikonografske in slogovne posebnosti italijanskega, flamskega, holandskega, španskega, in francoskega slikarstva.

BAROK NA SLOVENSKEM IN V ISTRI Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • povežejo nastop baročne umetnosti s katoliško versko prenovo; ovrednotijo vlogo Academie operosorum; dojamejo Ljubljano kot žarišče baročne umetnosti; odkrijejo uveljavitev slovenskega umetnika v družbi; • razumejo značilnosti in razlike kranjskega in štajerskega baroka in baroka v Istri; • analizirajo značilnosti sakralne in posvetne arhitekture; odkrivajo nove stavbne tipe; spoznajo ljubljansko baročno arhitekturo; • analizirajo zlati oltar; poznajo ikonografske in slogovne posebnosti, odkrivajo poteze italijansko vplivanega in štajerskega kiparstva; • presojajo vplive, slogovne poteze in motive baročnega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih razmer: pomen katoliške verske prenove in Academie operosorum; Ljubljana kot žarišče baroka na Slovenskem; vzpon domačih umetnikov; razcvet baročne umetnosti na Slovenskem; regionalna zaznamovanost – italijanski in srednjeevropski umetnostni vplivi; kranjski in štajerski barok in barok v Istri; • novi stavbni tipi v sakralni arhitekturi; razmah posvetne arhitekture; ljubljanski spomeniki kot vrh baročne arhitekture pri nas; • pojav zlatih oltarjev in pozneje drugih kiparskih nalog; slogovne in ikonografske značilnosti kiparstva na Slovenskem; • tabelno in stensko slikarstvo (baročni stropni iluzionizem); ikonografske in slogovne značilnosti); ljubljanski krog slikarjev.
ROKOKO Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamejo rokoko kot končno stopnjo baročne umetnosti; poznajo značilnosti rokokojske umetnosti; • odkrivajo posebnosti nemškega rokokoja; razumejo oblikovanje interierja kot ključno arhitekturno nalogo; prepoznajo dekorativne značilnosti in rokokojsko ornamentiko; • odkrivajo dekorativno vlogo kiparstva in uveljavitev porcelana; • spoznajo značilnosti, motive in posebnosti francoskega, italijanskega in angleškega rokokojskega slikarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • umetnostni slog 18. stoletja, ki se kot zadnja stopnja baroka razvije v Franciji, vidneje uveljavi v Nemčiji, Avstriji in Benetkah; nagnjenje do dekorativnosti, uporaba značilne ornamentike, lahkotnost, igrivost, rafiniranost; moda eksotičnih motivov in predmetov; • uveljavitev rokokoja v monumentalni posvetni in cerkveni arhitekturi nemških in avstrijskih dežel, v večini preostalih evropskih držav se prvenstveno izrazi v notranji opreми; značilnosti rokokojske arhitekture; • dekorativna vloga kiparstva; pomen drobne plastike, porcelana; • slogovne in motivne posebnosti francoskega italijanskega in angleškega rokokojskega slikarstva.
ROKOKO NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razbirajo vplive in odkrivajo značilnosti rokokoja na Slovenskem. 	<ul style="list-style-type: none"> • uveljavitev rokokoja na Slovenskem: pobude, značilnosti in spomeniki.

UMETNOST 19. IN 20. STOLETJA	
NEOKLASICIZEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamejo pomen pojmov klasika, klasicizem in neoklasicizem; razumejo vlogo arheoloških odkritij in umetnostne teorije; spoznajo razvoj akademizma in historizma; • poznajo slogovne značilnosti neoklasicistične arhitekture; prepoznavajo vplive antičnega arhitekturnega jezika; • poznajo slogovnih in vsebinskih značilnosti neoklasicističnega kiparstva; odkrivajo povezave z antiko; • poznajo slogovne in ikonografske značilnosti neoklasicističnega slikarstva; odkrivajo spodbude za uveljavitev novih vsebin. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris kulturnozgodovinskih okoliščin: vpliv idej francoskega razsvetljenstva, francoska revolucija, vzpon Napoleona; nova arheološka odkritja, razvoj akademizma in historizma; • splošne slogovne značilnosti neoklasicistične arhitekture; obnavljanje antične umetnosti; uveljavitev obsežnih perspektivnih urbanističnih zasnov; empira in njegova vloga v notranji dekoraciji; • slogovne in motivne značilnosti neoklasicističnega kiparstva: zgledovanje po klasični antiki, neoklasicistični estetski kanon, poglobljena vsebinska obravnava antične mitologije; • splošne značilnosti neoklasicističnega slikarstva; poudarjena sporočilnost, vezana na antično moralo in etiko.
HISTORIČNI SLOGI V ARHITEKTURI Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamejo povezave med zanimanjem za preteklost in zgledovanjem po zgodovinskih slogih; prepoznajo značilnosti neoslogov in njihovo simbolno naravo; odkrivajo nove tehnične dosežke in materiale pri gradnji stavb. 	<ul style="list-style-type: none"> • zanimanje za preteklost, povezano s prebujeno narodno zavestjo; • zgledovanje po zgodovinskih slogih in oblikovanje neoslogov ob uporabi nove tehnologije gradnje.
HISTORIČNI SLOGI V ARHITEKTURI NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razmah historizma v avstro-ogrski monarhiji, ki z naraščanjem narodne zavesti dobi nacionalni poudarek. 	<ul style="list-style-type: none"> • historicizem na Slovenskem in politična povezanost z avstro-ogrsko monarhijo.
INŽENIRSKA ARHITEKTURA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • presojajo vpliv industrijske revolucije, novih tehnologij, konstrukcij in številnih gradbenih nalog na izoblikovanje inženirske arhitekture; poznajo razvoj nebotičnika in začetke funkcionalne gradnje. 	<ul style="list-style-type: none"> • vpliv in posledice industrijske revolucije in novih tehnologij na arhitekturo; nove gradbene naloge in pojav novih gradbenih konstrukcij, ki sčasoma prevzemajo vse vidnejšo estetsko vlogo; pomen Združenih držav za razvoj gradnje v višino.

ROMANTIKA Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> odkrivajo kulturnozgodovinske družbene spremembe časa; dojamejo romantiko kot stanje duha in odkrivajo slogovno neenotnost del; analizirajo vsebinske in oblikovne značilnosti; romantike in ozavestijo narodno pogojenost romantičnega slikarstva; prepoznajo nove vsebine romantičnega kiparstva znotraj tradicije baročne plastike. 	<ul style="list-style-type: none"> oris kulturnozgodovinskih razmer v Evropi; novi položaj umetnika v 19. stoletju (ustvarja iz lastne pobude); začetek dobe razstav in časopisne umetniške kritike; romantika kot stanje duha; zavestno iskanje novih vsebin in novega likovnega izraza v slikarstvu (ustvarjalna subjektivnost); nacionalna pogojenost romantičnega slikarstva: značilnosti nemške angleške in francoske romantike; slogovne in vsebinske značilnosti romantičnega kiparstva.
ROMANTIKA IN BIDERMAJER NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> presojajo razloge za uveljavitev bidermajerja in ga dojamejo kot značilno srednjeevropsko meščansko kulturo časa; se seznanijo z vsebinskimi in slogovnimi značilnostmi ter vlogo bidermajeskega in romantičnega slikarstva na Slovenskem. 	<ul style="list-style-type: none"> vpliv družbenozgodovinskih razmer na uveljavitev bidermajerja kot značilne meščanske kulture v razmerah po dunajskem kongresu; romantika kot spremljevalni pojav; slikarstvo: vsebinske in slogovne značilnosti bidermajerja na Slovenskem; vzpon krajinarstva v okviru romantičnih teženj.
REALIZEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> spoznajo kulturnozgodovinske okoliščine, ki vplivajo na nastop realizma; dojamejo realizem kot smer, ki poskuša podobo vsakdanje resničnosti posredovati čim bolj objektivno; poznajo vsebinske in slogovne značilnosti realističnega slikarstva; presojajo družbeno vlogo umetnika in odkrivajo uveljavitev novih motivov. poznajo vsebinske in slogovne značilnosti italijanske slikarske skupine Macchiaiolor 	<ul style="list-style-type: none"> oris kulturnozgodovinskih okoliščin, ki vplivajo na nastop realizma; realizem kot čim bolj objektivno podajanje resničnosti; splošne slogovne in vsebinske značilnosti realističnega slikarstva: zapisovanje resničnosti brez razkazovanja čustev; politični aktivizem in angažma umetnikov, povečanje kmečkega dela in malega človeka; nastop plenerizma v krajinarstvu. posebnosti slikarstva skupine Macchiaiolor
REALIZEM NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> dojamejo razloge za delovanje slovenskih umetnikov v tujini; poznajo in razumejo slogovne in vsebinske posebnosti slovenskega realističnega slikarstva; 	<ul style="list-style-type: none"> uveljavitev smeri v ozkem umetnostnem krogu, brez ustreznega domačega družbenega zaledja; evropska umetnostna središča, kjer so delovali slovenski realisti;

<ul style="list-style-type: none"> odkrivajo elemente realizma v kiparstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> temeljne slogovne in vsebinske značilnosti slovenskega realističnega slikarstva; uveljavljanje realizma v kiparstvu; vezanost na akademizem ali historizem.
IMPRESIONIZEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> razvijajo zavest o novem načinu izražanja, osvobojenem tradicionalnih pravil; dojamejo kot cilj slikarjev ujeti trenutno svetlobo in nenehno spreminjajočo se stvarnost; spoznajo slogovne in vsebinske značilnosti impresionističnega slikarstva nov način dela in tipične motive. 	<ul style="list-style-type: none"> impresionizem kot nov način izražanja, ki se na uradnih razstavah akademske umetnosti ne more uveljaviti, in alternativni načini razstavljanja; obravnavanje motiva kot čistega vizualnega vtisa; splošne slogovne in vsebinske značilnosti impresionističnega slikarstva; novi cilji slikarjev, tehnike in nov motivni svet.
IMPRESIONIZEM NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> ovrednotijo slovenski impresionizem in dojamejo impresionizem kot prvo moderno likovno gibanje na Slovenskem; opredelijo vsebinske in slogovne značilnosti slovenskega impresionizma. 	<ul style="list-style-type: none"> slovenski impresionizem kot zapoznili odmev francoskega impresionizma in kot nastop modernizma na Slovenskem; splošne slogovne in vsebinske značilnosti slovenskega impresionističnega slikarstva.
POSTIMPRESIONIZEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> dojemajo postimpresionizem kot heterogeno umetnostno obdobje; odkrivajo nove intelektualne pobude in vplive tujih kultur prepoznajo individualne slogove glavnih predstavnikov postimpresionizma in značilnosti pointilizma; razumejo njihov vpliv na umetnost 20. stoletja; se seznanijo z začetki razvoja plakatne umetnosti; odkrivajo oblikovne novosti v kiparstvu in analizirajo novosti v interpretaciji motivov. 	<ul style="list-style-type: none"> oris slogovno heterogenega obdobja; izstopanje umetnikov z izvirnim osebnim izrazom; vpliv neevropskih kultur na umetniško ustvarjalnost; postimpresionistično slikarstvo kot seštevek različnih individualnih slogov; značilnosti slikarstva najvidnejših mojstrov; začetki razvoja plakatne umetnosti; odmik od akademizma 19. stoletja k novim kiparskim tehnikam in novim interpretacijam tradicionalnih motivov.
SIMBOLIZEM Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> prepoznajo dejavnike, ki spodbudijo nastop simbolizma; razvijajo zavest o poudarjeni osebni izpovednosti skozi govorico simbolov; razumejo pomen simbolizma za razvoj ekspresionizma in nadrealizma; spoznajo slogovno heterogenost in skupne 	<ul style="list-style-type: none"> oris razmer, ki so spodbudile nastop simbolizma v likovni umetnosti; tesna povezanost s simbolistično literaturo; napoved ekspresionizma in nadrealizma 20. stoletja; slogovna heterogenost simbolističnega

<p>točke simbolističnih slikarjev; presoja vsebinske povezave s simbolistično literaturo;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo italijanski divizionizem in njegovo umeščeno v slogovno heterogenost konca 19. stoletja 	<p>slikarstva; zasnova simbolistične umetnine kot ideje, izražene z likovno govorico simbolov; poudarek na subjektivnosti in osebnih simbolih.</p> <ul style="list-style-type: none"> • splošne slogovne in vsebinske značilnosti italijanskega divizionizma
<p>SECESIJA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dojemajo mednarodno naravo gibanja in različna poimenovanja sloga; prepoznajo dekorativni značaj sloga in njegovo uveljavitev v arhitekturi in notranji opremi; analizirajo vsebinske in oblikovne novosti; • analizirajo vlogo novih materialov in secesijskih dekorativnih prvin v arhitekturi; opredelijo secesijsko stavbo kot celotno umetnino; spoznajo glavne značilnosti dunajske secesije; • spoznajo uporabo secesijske dekorativne linije pri oblikovanju predmetov za vsakdanjo rabo; • se seznanijo z oblikovnimi in vsebinskimi značilnostmi secesijskega slikarstva; razumejo razvoj plakatne umetnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • secesija kot nova likovna ustvarjalnost, ki se loči od uradno priznanih akademskih združenj; mednarodno gibanje za prenovu dekorativnih in uporabnih umetnosti ter arhitekture; uveljavitev novih estetskih idealov in svobodnejšega umetnostnega izraza; uporaba sodobnih tehnoloških možnosti in materialov; • značilnosti secesijske arhitekture: vloga dekoracije in novih materialov; celosten pristop k umetnini; • uveljavitev značilnega ornamentalnega secesijskega sloga v uporabni umetnosti: oblikovanje različnih predmetov za vsakdanjo rabo, opreme, nakita; • oblikovne in vsebinske značilnosti secesijskega slikarstva; uveljavitev plakata kot razširjenega umetnostnega izdelka.
<p>SECESIJA NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • poznajo razloge za uveljavitev secesijskega sloga v Ljubljani; • opredelijo pomen izraza secesijska Ljubljana; odkrivajo naslanjanje na dunajske arhitekturne rešitve; • dojemajo secesijsko kiparstvo kot najbolj napredno likovno smer časa; prepoznajo oblikovne značilnosti secesijskega kiparstva. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer v Ljubljani ob potresu leta 1895; • secesijska arhitektura kot najnaprednejša smer v okviru popotresne gradnje; uveljavitev dunajskega secesijskega sloga; začetki moderne arhitekture v Sloveniji; • secesijsko kiparstvo kot napredna likovna smer; oblikovne značilnosti.
<p>ARHITEKTURA PRVE POLOVICE 20. STOLETJA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dojemajo idejo funkcionalizma in odkrivajo njeno izpeljavo v arhitekturi; razumejo vlogo novih materialov; poznajo glavne značilnosti moderne arhitekture; • odkrijejo pomen Bauhauza kot prve sodobne šole modernega oblikovanja; spoznajo 	<ul style="list-style-type: none"> • nastop modernizma v arhitekturi v povezavi z razmahom funkcionalizma in nasprotovanjem dekorativnosti; uporaba novih gradbenih materialov; nove konstrukcijske zasnove in proizvodne metode; arhitektura v službi množične

<p>osnovna načela in usmeritev šole;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznajo značilnosti arhitekture mednarodnega sloga; • razumejo značilnosti in ideje modernega urbanizma; • opredelijo načela organsko raščene arhitekture; • poznajo značilnosti klasicizma in racionalizma italijanske arhitekture med obema vojnama 	<p>družbe; arhitektura kot nosilec socialnih programov in utopičnih demokratičnih zahtev;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bauhaus: šola sodobnega oblikovanja, arhitekture in obrti; oblikovanje vizije »totalne umetnosti«, ki naj združuje najrazličnejše medije; želja izraziti družbene spremembe skozi umetnost; • mednarodni slog (internacionalni stil): slog moderne arhitekture s skupnimi značilnostmi; rojstvo modernega urbanizma; uveljavitev organske arhitekture. • posebnosti italijanske arhitekture med obema vojnama: naslon na antični Rim in pomen javne arhitekture
<p>ARHITEKTURA PRVE POLOVICE 20. STOLETJA NA SLOVENSKEM Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo vpliv družbenogospodarskih razmer na postopno uveljavljanje moderne arhitekture na Slovenskem; • poznajo slogovne usmeritve slovenske arhitekture prve polovice 20. stoletja in odkrivajo uveljavljanje načel funkcionalizma. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris družbenogospodarskih razmer na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja; Dunaj kot prostor oblikovanja in uveljavitve vodilnih predstavnikov moderne slovenske arhitekture; • različna slogovna usmeritev prve polovice 20. stoletja in prevlada zmerne funkcionalizma v tridesetih.
<p>ARHITEKTURA DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA Dijaki/dijakinje:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • dojamajo obnovo porušene Evrope kot možnost uresničitve idej mednarodnega sloga; razvijejo zavest o mednarodnem slogu kot izrazu (gospodarske, politične) moči ZDA; • odkrivajo široko povojno uveljavitev mednarodnega sloga; prepoznajo njegovo postopno neučinkovitost, nepriljubljenost; presojujejo iskanja novih rešitev; • se seznanijo s postmodernistično arhitekturo in njenimi značilnostmi; • spoznavajo sodobno koeksistenco različnih usmeritev v današnjem času: visoko tehnološko arhitekturo, dekonstruktivizem, kritični regionalizem, neomodernizem. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer po drugi svetovni vojni; • nadaljevanje mednarodnega sloga: politična, gospodarska in intelektualna moč Združenih držav se kaže v novem videzu splošno sprejetega mednarodnega sloga; široka povojna uveljavitev mednarodnega sloga kot vzrok uniformnosti in brezosebности arhitekturnih gradenj; poskusi odmika od racionalizma v arhitekturi; uveljavitev idej kritičnega regionalizma; • postmodernizem: slogovno raznolika arhitektura, značilno eklektična, ironična, pogosto karikirano predeluje pretekle slogove in ob tem uporablja najmodernejšo tehnologijo; vrača se k tradicionalni urbanosti; • koeksistenca različnih usmeritev v današnjem času: visoko tehnološka

	arhitektura, dekonstruktivizem, kritični regionalizem, neomodernizem slogovnih usmeritev
ARHITEKTURA DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA NA SLOVENSKEM	
Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo razvoj mest po 2. svetovni vojni; odkrivajo uveljavitev prvin mednarodnega sloga in njegovo prilagajanje družbenim razmeram; • analizirajo vlogo in razvoj ključnih stavbnih tipov. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer po 2. svetovni vojni na Slovenskem: hiter razvoj mest in na novo nastala mesta; • nadaljnja razširitev funkcionalizma in uveljavitev predvsem dveh stavbnih tipov: stolpnice in paviljonske stavbe; v poznih sedemdesetih s pojavom postmodernizma ponovna uveljavitev strnjene bloka.
MODERNIZEM IN DOBA ZGODOVINSKIH AVANTGARD	
Dijaki/dijakinje:	
<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo modernizem in temeljne značilnosti modernizma, prepoznajo skupne značilnosti avantgardnih gibanj in njihovega nastopanja; • dojamejo fauvizem kot slikarsko smer, ki moč izraza stopnjuje z uporabo čistih barv; • predstavijo predhodnike ekspresionizma razumejo vsebinske in oblikovne novosti ekspresionističnega slikarstva; • spoznajo nova oblikovna in konceptualna načela kubizma; odkrivajo vpliv afriške umetnosti na oblikovnaje kubizma; • dojamejo futurizem kot gibanje, ki zavrača preteklost in slavi moderno civilizacijo; odkrijejo sočasnost dogajanja in gibanja v formalni likovni govorici; • razumejo konstruktivizem kot smer, ki poudarja povezanost umetnosti in življenja; prepoznajo zakonitost konstruiranja sil in napetosti v prostoru; • dojamejo dadaizem kot upor proti obstoječemu redu; odkrivajo nove oblike umetnostnega izraza; • razumejo nadrealistični pogled na svet in vključevanje sveta podzavesti in sanj v življenje in ustvarjanje; spoznava nove slikarske tehnike in pristope k nadrealističnemu ustvarjanju; • spoznajo in analizirajo prvine abstraktne umetnosti kot specifičnega načina likovnega izražanja, ki ne obnavlja oblik iz stvarnega sveta in nima pripovedne vsebine; razvijejo 	<ul style="list-style-type: none"> • opredelitev pojma modernizem; sprememba pomena in položaja umetnosti v družbi; težnja po invenciji kot bistveni sestavini umetnosti; opredelitev avantgardnih gibanj in njihovih skupnih značilnosti; pomen manifesta ob uveljavitvi avantgardnih skupin; • fauvizem: značilna uporaba močnih čistih barv in poenostavljenih ploskovitih oblik; • ekspresionizem: umetnost kot odziv na družbeno dogajanje; močne barve in deformacija oblik kot osebni izraz razpoloženja in duhovnega doživetja; naslon na primitivno in eksotično umetnost; vloga grafike; • kubizem: uveljavitev spremenjenih načel kompozicije in perspektive; značilnosti analitične in sintetične stopnje kubizma; vpliv primitivne umetnosti; pojav kolaža in »ready-made«; • futurizem: prelom s preteklostjo in osrediščenje na prihodnost, povečevanje tehnike, vojne, hitrosti, gibanja; ponazoritev gibanja v časovnem zaporedju; • konstruktivizem: umetnost kot konstrukcija sil in napetosti v prostoru; zahteva po uporabnosti umetnosti v vsakdanjem življenju; uporaba novih materialov; • dadaizem: umetniški upor proti

<p>zavest, da v ospredje stopajo prvine likovnega izražanja; razlikujejo lirično in geometrijsko abstrakcijo;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznajo kiparstvo prve polovice 20. stoletja in ga analizirajo kot vzporednico slikarskim raziskovanjem; razumejo vlogo novih materialov, prepoznavajo težnjo k abstrakciji, sopostavljanju polnih in praznih oblik, vključevanju notranjega prostora, gibljivi plastiki. 	<p>obstoječemu redu, ki vključuje provokacijo in ironijo; problematiziranje umetnosti in vzpostavljanje novih oblik umetnostnega izraza; vpliv na nadrealizem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadrealizem: neobremenjeno, impulzivno ustvarjanje (psihični avtomatizem), vključevanje toka podzavesti in sanj; uveljavitev novih slikarskih tehnik in ustvarjalnih pristopov; • abstraktna umetnost: način likovnega izražanja, ki se v različnih oblikah ohranja do danes; slike imajo samo likovno vsebino; različne usmeritve: lirična in geometrijska abstrakcija; • novi materiali in različni pristopi k obdelavi v kiparstvu prve polovice 20. stoletja; težnja k abstrakciji; polne in prazne oblike, vključevanje notranjega prostora; gibljive plastike – mobilni.
---	---

SLOVENSKO SLIKARSTVO IN KIPARSTVO PRVE POLOVICE 20. STOLETJA

Dijaki/dijakinje:

<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo razvoj modernizma na Slovenskem in počasno prodiranje abstrakcije; • dojamejo slovenski ekspresionizem kot odgovor na izkušnjo prve svetovne vojne in povojno stvarnost; prepoznajo oblikovne in vsebinske značilnosti ekspresionizma in nove stvarnosti; • razvijajo zavest o vlogi mednarodno usmerjene slovenske avantgarde kljub njeni kratkotrajnosti; • razumejo barvni realizem kot smer, ki ohranja figuralno osnovo likovnega dela in predstavlja vračanje k tradicionalnim ikonografskim temam; • zavedajo se pomena Ljubljanske grafične šole in njenega vpliva na nastanek in uveljavitev Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani; presojajo kakovost in pomen slovenske grafike v svetovnem merilu. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer: 20. stoletje kot čas utrjevanja slovenske samozavesti; sledenje razvoju modernizma v Zahodni Evropi; ohranjanje figuralne zasnove likovnega dela, po drugi svetovni vojni uveljavitev sočrealizma; počasno prodiranje abstrakcije, uveljavitev šele v šestdesetih letih; • slovenska avantgarda: kratkotrajnost, omejenost na ozek krog ljudi, mednarodna usmerjenost; delovanje skupine okrog revije Tank in multimedijско povezovanje umetnostnih zvrsti v umetniški dogodek; elementi konstruktivizma in nadrealizma, zametki abstraktne umetnosti; • barvni realizem: ohranjanje figuralne osnove likovnega dela v umetnosti pred drugo svetovno vojno; vrnitev k tradicionalnim ikonografskim temam; • Ljubljanska grafična šola: skupina umetnikov med vojnama, ki se intenzivno ukvarjajo z grafiko; pomen in vpliv po drugi svetovni vojni; kakovost in pomen slovenske grafike v svetovnem merilu.
--	---

SLIKARSTVO IN KIPARSTVO PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Dijaki/dijakinje:

<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo zgodovinske okoliščine, ki pripeljejo do vzpona newyorške šole po drugi svetovni vojni; • poznajo vsebinske in oblikovne značilnosti abstraktnega ekspresionizma; • razumejo vsebinske in oblikovne novosti pop arta • spoznajo osnovne poteze ključnih usmeritev in splošne značilnosti umetnosti druge polovice 20. stoletja; • opredelijo pomen in vlogo sodobnega umetnostnega sistema; • spoznajo procese sodobne umetnosti in ozavestijo širitev pojma umetnost v sodobni družbi. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer: eksodus evropskih umetnikov v Ameriko in vzpon New Yorka kot novega središča moderne umetnosti sredi stoletja; vloga sodobnega umetnostnega sistema (umetniki, kritiki, galeristi, zbiralci; moč množičnih občil); vloga velikih razstav sodobne umetnosti; • abstraktni ekspresionizem: ameriški prispevek k moderni umetnosti; vsebinske in oblikovne značilnosti; • popart: tematika trivialne potrošniške kulture kot odziv na elitizem in hermetičnost abstraktnega ekspresionizma; • naglo sledenje različnim umetnostnim usmeritvam (popart, kinetična umetnost, minimalizem, hiperrealizem); razslojevanje umetniškega predmeta in uveljavitev konceptualne umetnosti; umetnost v zunajgalerijskih prostorih (land-art); • sodobna umetnost.
--	---

SLOVENSKO SLIKARSTVO IN KIPARSTVO DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA

Dijaki/dijakinje:

<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo zgodovinske okoliščine po drugi svetovni vojni; • odkrivajo povojne usmeritve slovenskega slikarstva: modernistična figuralika, abstrakcija, informel; prepoznajo oblikovne in vsebinske značilnosti posameznih usmeritev; • se seznanijo z delovanjem in pomenom neoavantgardne skupine OHO in skupine Irwin; • razvijajo zavest o novi podobi umetnosti kot premiku iz modernizma v postmodernizem; • vzpostavijo stik s sodobno umetnostjo. 	<ul style="list-style-type: none"> • oris razmer po drugi svetovni vojni na Slovenskem; • modernizem: uveljavitev po letu 1950; modernistična figuralika; prehod v abstrakcijo; nastop informela; • pojav neoavantgard: skupina OHO kot neoavantgarda 60. let; skupina Irwin kot t. i. retrogarda osemdesetih in devetdesetih let; • premik iz modernizma v postmodernizem: pojav nove podobe kot prevlade figuralike nad abstrakcijo; procesi v umetnosti devetdesetih let; • sodobna umetnost.
--	---

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI

Dijaki/dijakinje:

- poznajo in razumejo zgodovinski razvoj likovne umetnosti;
- presojuje vlogo likovne umetnosti v družbenem dogajanju;
- samostojno prepoznavajo povezave med likovno umetnostjo in drugimi področji življenja in posebej znanosti;
- samostojno vsebinsko, oblikovno in slogovno analizirajo likovna dela in presojuje njihovo vlogo v razvoju likovne umetnosti;
- poznajo vodilne osebnosti svetovne, slovenske in italijanske likovne umetnosti in ovrednotijo njihovo mesto v razvoju;
- izostrijo pozitiven odnos do kulturne in umetnostne dediščine;
- so motivirani za samostojno obiskovanje muzejev, galerij in razstav;
- samostojno uporabljajo strokovno terminologijo;
- uporabljajo različne vire ter kritično iščejo in vrednotijo informacije;
- razvijajo sposobnost samostojnega učenja in oblikovanja konceptov.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Umetnostna zgodovina izstopa kot interdisciplinarna veda. Predmet v svojem jedru združuje pomembne segmente znanj številnih drugih ved. Z medpredmetnim povezovanjem umetnostne zgodovine z drugimi predmeti lahko poglobimo poznavanje pomembnih segmentov umetniškega dela. Ob tem z drugega zornega kota osvetlimo cilje preostalih predmetnih področij in tako dosežemo številne kurikularne povezave.

Medpredmetne povezave so zato aktualne tudi pri izvedbi izbirnega predmeta umetnostna zgodovina. Posebej priporočljiv je interdisciplinaren pristop pri organizaciji in izvedbi različnih oblik terenskega dela, zlasti ekskurzij.

Umetnostna zgodovina na splošno ponuja številne možnosti nadgradnje oziroma sodelovanja pri pouku drugih predmetov. Idejne iztočnice za medpredmetne povezave so podane v učnem načrtu za obvezni gimnazijski predmet Likovna umetnost – umetnostna zgodovina, sicer pa so pri oblikovanju in načinu izvedbe tovrstnih povezav učitelji popolnoma avtonomni.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk umetnostne zgodovine se lahko izvaja v različnih učnih oblikah in ob uporabi različnih metod, tudi v okviru projektnih dnevov in s timskim poučevanjem v povezavi z drugim predmetnim področjem. Priporočamo metodo globalnega učenja, kjer je pouk osredinjen na dijake, upošteva njihove osebnostne posebnosti in različnosti slogov zaznavanja. Psihologija učenja in motiviranja sta integrirani. Učitelj je v vlogi mentorja in moderatorja, ki pomaga dijakom, da dosežejo učne cilje: Usmeri jih k povezovanju teoretičnega znanja z izkušnjami in s spoznanji, ki jih že imajo, in jih usmerja pri razvijanju umetnostnozgodovinskega razmišljanja, ki je pomembno za njihovo celovito humanistično razgledanost in ustvarjalnost. Učitelj načrtuje pouk po Bloomovi in Marzanovi taksonomiji in spodbuja razmišljanje na višji ravni. Dijaki znanje konstruirajo.

Temeljni cilj poučevanja pa ostaja zaokrožena informacija o ključnih vsebinah, ki je posredovana z ustreznim slikovnim gradivom oziroma s kakovostnimi reprodukcijami umetnin (digitalizirane slike, videoposnetki, diapozitivi ipd.). Pouk umetnostne zgodovine je najprimerneje izvajati v ustrezno opremljeni učilnici oziroma v učilnici, v kateri je mogoča računalniška projekcija. Zaradi dostopa do informacij je smotno, da imajo dijaki in učitelj možnost dostopa do medmrežja tudi med poukom. Za uspešno samostojno delo dijakov je najpomembnejša ustrezna znanstvena, strokovna in poljudna literatura, dosegljiva v šolski knjižnici in drugih zbirkah.

Učitelj je pri izbiri slikovnega gradiva popolnoma avtonomen, prav tako pri izbiri učnih oblik in metod dela. Slediti mora temeljnemu cilju, sicer pa naj vsebine in izvedbo pouka prilagaja možnostim, okolju in interesom dijakov.

Dijaki dejavnije sodelujejo pri pouku na različne načine: z referati, s seminarskimi, raziskovalnimi in projektnimi nalogami, s predstavitvami lastnega doživetja ob umetnini ipd. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na pravilno uporabo različnih virov ter na dejavno in kritično iskanje in vrednotenje ključnih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in se navajajo na samostojno delo.

Dijake spodbujamo k medpredmetnemu pristopu oziroma k uporabi znanj in veščin drugih predmetnih področij, k aktualizaciji in pa tudi k povezovanju z izvajalci strokovnih projektov v različnih ustanovah in sodelovanju pri mladinskih raziskovalnih projektih in taborih.

Za sodoben pouk umetnostne zgodovine so izredno pomembne ekskurzije in obiski muzejskih zbirk in razstav, ateljejev, arheoloških parkov in restavratorskih delavnic ter seznanjanje s konservatorskimi projekti. S tem dijakom ponudimo dodatna znanja in razvijamo pozitiven odnos do kulturne dediščine. Obvezno naj se izvedeta vsaj dve celodnevni umetnostnozgodovinski ekskurziji z ogledom umetnostnih spomenikov ali

umetniških razstav. Obvezen je ogled stalnih zbirk v Narodni in Moderni galeriji v Ljubljani in v ustanovi, ki ponuja stik z italijansko in istrsko umetniško produkcijo. Organizacija pouka umetnostne zgodovine je zaradi uporabe dejavnih oblik dela (obiski galerij, delo na terenu, priprava razstav, okroglih miz ...) smiselna v okviru t. i. blokur.

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Pričakovani dosežki izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc. Kakovost vrednotenja dosežkov, preverjanja in ocenjevanja znanja naj bo na najvišji kakovostni ravni, zato naj vključujejo različne načine in oblike. Učitelj naj upošteva individualnost posameznika in naj bo pri preverjanju in ocenjevanju dosleden, objektivni in strpen. Ocenjevanje naj bo načrtovano in javno.

Preverjanje in ocenjevanje znanja in dosežkov naj potekata pisno in ustno, preverjajo in ocenjujejo se tudi projektne in seminarske naloge, strukturirana poročila obiskov galerij, muzejev in razstav ter druge oblike sodelovanja in nastopanja dijaka pri učni uri (okrogle mize, debatni nastopi ...) in na terenu. Preverjanje znanja poteka sprotno in ni nujno identično tisti obliki, ki jo uporabimo pri ocenjevanju, vendar se mora nanašati na iste cilje. Ocenjevanje ustnih odgovorov ni obvezno.

Pri vrednotenju dosežkov naj se upoštevajo znanje, razumevanje, uporaba znanja, analiza, sinteza in vrednotenje. Preverjanje znanja opravljamo z nalogami objektivnega tipa, z odprtimi in polodprtimi odgovori in vprašanji esejskega tipa, ki morajo pokrivati različne ravni zahtevnosti. Pri spremljanju kompetenc se odgovornost prenaša vse bolj na dijaka – na primer prek portfolia, učitelj sodeluje z refleksijo ob portfoliu v pogovoru.